КАНКРЭТНЫМІ СПРАВАМІ МАЦАВАЦЬ ПЕРАБУДОВУ

Інтэрв'ю кандыдата ў народныя дэпутаты СССР, Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР Г. С. ТАРАЗЕВІЧА газеце «Мінская праўда»

— Георгій Станіслававіч, чытачоў нашай газеты, — а многія з іх з'яўляюцца непасрэдна будучымі выбаршчыкамі Маладзечанскай нацыянальна-тэрытарыяльнай акругі № 71, дзе Вы вылучаны кандыдатам у дэпутаты, — вядома ж, цікавяць Вашы адносіны да сучасных праблем у эканоміцы, сацыяльнай сферы, культуры, экалогіі і г. д., гэта значыць тое, што цяпер называюць перадвыбарнай платформай.

— Асновай маёй платформы, як, відаць, і ўсіх кандыдатаў у дэпутаты—камуністаў, з'яўляецца перадвыбарны Зварот ЦК КПСС да партыі і савецкага народа. Мы яго прынялі на Пленуме ЦК КПСС у студзені аднагалосна, ён шырока абнародаван у друку. Гэта, так сказаць, аснова ўсёй будучай вялікай работы, тэзісы стратэгіі і тактыкі ў сучасных умовах.

Аб вырашэнні шматгранных праблем нашага жыцця цяпер, вядома, разважае кожны. Прызнаюся, што сёння даволі крытычна і прыдзірліва ацэньваю некаторыя са сваіх уяўленняў, скажам, трохгадовай даўнасці. І гэта, відаць, натуральна. Бо перакананы: нішто так не тармозіць наша развіццё, як кансерватызм, дагматызм мыслення, старыя, даўно ўкаранелыя ў свядомасці прынцыпы дзеянняў. Сапраўды, красавік 1985 года стаў для ўсіх нас ачышчэннем, мы ўсе ўсур'ёз задумаліся над лёсам народа, рэспублікі, краіны — ад рабочага да міністра, ад студэнта да Генеральнага сакратара ЦК нашай партыі.

Усё — для чалавека, усё — у імя чалавека. Ці не праўда, знаёмы лозунг? Яго мы чулі і пяць, і дзесяць, і трыццаць гадоў назад. Толькі вось не заўсёды прытрымліваліся тых выпакутаваных рэвалюцыяй ідэй, якія закладзены ў сэнс гэтых слоў. У выніку за работнікам, выканаўцам часта не бачны быў чалавек, асоба, а людзі таленавітыя, здольныя не заўсёды мелі магчымасць праявіць сябе...

Жыць і працаваць ва ўмовах прававой дзяржавы, ствараць шырокія магчымасці людзям рабіць жыццё сваімі рукамі — гэта крэда перабудовы, гэта пазіцыя дэлегатаў XIX Усесаюзнай канферэнцыі КПСС, гэта надзеі і спадзяванні народа.

А важнейшая задача выбарных органаў народаўладдзя — менавіта ствараць усе ўмовы для чалавека, каб максімальна раскрыліся яго невычэрпныя творчыя магчымасці, каб інтарэсы канкрэтнай асобы найцяснейшым чынам былі пераплецены, каб яны супадалі з інтарэсамі працоўнага калектыву, рэгіёна, грамадства ў цэлым. Чалавек становіцца сапраўдным гаспадаром усюды і ва ўсім: і дома, і на прадпрыемстве, і на зямлі, і ў роднай вёсцы, горадзе, рэспубліцы, краіне.

Мы вяртаемся да першапачатковых ленінскіх каштоўнасцей. І перабудова дае нам для гэтага рэальны шанц, упусціць які мы проста не маем ніякага маральнага права. Ні перад сабой, ні перад будучымі пакаленнямі, ні перад гісторыяй.

Рэформа палітычнай сістэмы накіравана на адраджэнне поўнаўладдзя Саветаў. Яна мае на мэце непасрэдны ўдзел народа ў кіраванні ўсімі дзяржаўнымі справамі праз сваіх прадстаўнікоў у выбарных органах—знізу даверху. Менавіта выбарныя, а не выканаўчыя органы, не апараты кіравання павінны вяршыць уладу ад імя народа. Цяперашняя выбарчая кампанія — першы крок у ажыццяўленні лініі партыі на поўную дэмакратызацыю нашага грамадства праз абноўленыя Саветы народных дэпутатаў. У канцы года чакаецца рэарганізацыя рэспубліканскіх і мясцовых Саветаў. Якімі яны будуць — залежыць ад кожнага з нас.

Фундамент перадвыбарнай платформы КПСС, усёй сацыяльна эканамічнай палітыкі партыі — зрабіць усё магчымае, каб ужо ў бліжэйшыя гады нашы людзі сталі жыць лепш. У ліку першачарговых задач — вырашэнне харчовай праблемы, насычэнне таварнага рынку высакаякаснай прамысловай прадукцыяй, задавальненне жыллёвых патрэбнасцей кожнай савецкай сям'і. Мэты быццам бы не новыя, але ўпершыню яны маюць пад сабой рэальную аснову, упершыню яны апіраюцца на дакладную і прадуманую праграму эканамічных, інвестыцыйных і навукова-тэхнічных мер. Упершыню і эканоміка, і палітыка на справе паварочваюцца тварам да чалавека, зыходзячы з яго запатрабаванняў.

Коратка, у сціслай, тэзіснай форме хацелася спыніць увагу чытачоў на маім асабістым разуменні актуальных сучасных праблем і метадаў іх хутчэйшага вырашэння.

Дык вось, харчаванне. Праблема з праблем, самы болевы пункт грамадства — так ахарактарызавала яе XIX партканферэнцыя. Фактычна пытанне стаіць рубам: накормім мы краіну ці не. Вы ведаеце, што партыя цяпер актыўна рыхтуецца да чарговага Пленума ЦК КПСС, дзе будуць разгледжаны канкрэтныя шляхі рэалізацыі сучаснай аграрнай палітыкі. Вядома ж, складанасцей тут дастаткова — і вялікіх, і малых.

На мой погляд, неабходна рашуча рассекчы ўсе путы шматлікіх ведамасных дырэктыў і інструкцый, перайсці нарэшце ад харчразвёрсткі да харчпадатку.

Вярнуць зямлі гаспадара. Як гэта ажыццявіць? Арэнда і гасразлік, калектыўны і сямейныя падрады, шырокая кааперацыя ў сферы нарыхтовак, захоўвання і перапрацоўкі сельгаспрадукцыі — вось тыя новыя формы эканамічных адносін у вёсцы, якія павінны дапамагчы нам павялічыць эфектыўнасць калгасна-саўгаснай вытворчасці.

Самазабеспячэнне кармамі, скарачэнне транспартных расходаў, экалогія, захаванне малых пасяленняў — усё гэта аб'ектыўна патрабуе перагляду палітыкі адносна маштабаў вытворчых адзінак. Невялікія, кампактныя, высокамеханізаваныя жывёлагадоўчыя фермы, унутрыгаспадарчыя перапрацоўчыя прадпрыемствы, мабільныя арэндныя ці падрадныя калектывы па вытворчасці той або іншай прадукцыі — усё гэта само жыццё ставіць на першы план.

Мясцовыя Саветы праз калгасы і саўгасы ўсяляк павінны дапамагаць людзям ва ўтрыманні асабістай падсобнай гаспадаркі: даваць усім, хто жыве ў сельскай мясцовасці, а не толькі калгаснікам і рабочым саўгасаў, прысядзібны ўчастак дастатковых памераў; садзейнічаць у набыцці маладняку жывёлы, забеспячэнні кармамі, і ў першую чаргу сенажацямі, пашай. Між іншым, наконт гэтага выходзіла нямала пастаноў: і цэнтральных, і рэспубліканскіх. Толькі вось не ўсюды яны выконваюцца. А «прыватнік» жа выпрацоўвае ні многа ні мала — больш 15 працэнтаў усяго «рэспубліканскага» мяса, чацвёртую частку малака і амаль палавіну бульбы, не гаворачы аб агародніне і садавіне.

Мне здаецца, што час зняць усе бюракратычныя рагаткі і абмежаванні ў рэалізацыі прадуктаў на рынках як гаспадаркам, так і асобным грамадзянам. Неабходна ўсяляк дапамагаць гэтаму. Рынкі нашы могуць і павінны стаць багатымі.

Аблегчыць сельскую працу, максімальна яе механізаваць, павысіць аддачу зямлі без урону для людзей і самой зямлі — гэта тое, што трэба, і

ў многім па-новаму, зрабіць нашай навуцы і індустрыі, гораду — і не толькі для вёскі, а і для самога сябе.

Словам, неабходна павярнуцца тварам, усёй душой да чалавека-працаўніка, гаспадара зямлі, вяршыцеля свайго лёсу, лёсу ўсяго грамадства. Мы проста абавязаны вярнуць усе даўгі нашай вёсцы, і вярнуць спаўна.

Тавары народнага спажывання. Беззумоўна, раптоўна рэвалюцыю на таварным рынку ажыццявіць нельга. Не так проста, як іншы раз здаецца, перайсці з эры дэфіцыту ў эру дастатку. Як бы нам ні хацелася, але манны нябеснай не будзе. Ніхто за нас саміх нашы праблемы не вырашыць.

Рэгіянальнае самазабеспячэнне, гасразлік, прынцыпы якога актыўна распрацоўваюцца, якраз і прадугледжваюць, каб у задавальненні патрэбнасцей людзей таварамі і паслугамі, рашаючае слова належала працоўным калектывам і мясцовым органам улады.

Для гэтага неабходна ўстанавіць канкрэтную ролю і правы мясцовага Савета ў адносінах прадпрыемстваў вышэйстаячага падпарадкавання ў частцы вытворчасці тавараў народнага спажывання і паслуг.

Трэба неадкладна адмовіцца ад цэнтралізаванага размеркавання вялікай наменклатуры тавараў. Адказнасць за забеспячэнне рынку трэба ўскласці галоўным чынам на рэгіёны. І калі за той ці іншы тавар будуць адказваць канкрэтныя кіраўнікі горада, раёна, вобласці, рэспублікі, тады і людзі з іх могуць патрабаваць. Тым самым будзе пакончана з абязлічкай, калі за ўсё і ўся адказваюць усе, а калі канкрэтна — то ніхто. Тут вельмі важна тое, што з'явіцца рэальны кантроль знізу.

А на месцах многае можна рабіць: і мэблю, і будматэрыялы, і прасцейшыя тавары з металу, і безалкагольныя напіткі, і кандытарскія вырабы, і плодаагародніннныя кансервы, многія швейныя і трыкатажныя вырабы і г. д.

Неабходна адрадзіць невялікія прадпрыемствы (накшталт даўніх прамкамбінатаў) раённага і абласнога падпарадкавання. І няўхільна прытрымлівацца правіла: усё, што робіцца па ініцыятыве рэгіёна, пакідаць у гэтым рэгіёне. Поўная самастойнасць гарадоў, раёнаў, абласцей як у вытворчасці, так і ў размеркаванні. І асабліва ў размеркаванні.

Аб жыллі. Трэба навваліцца на гэту першачарговую найвастрэйшую праблему ўсёй грамадой. Не чакаць, не мучыцца гадамі ў мнагатысячных чэргах, не спадзявацца на тое, што хтосьці пабудуе дамы і паднясе нам на нейкай талерачцы запаветны ордэр на кватэру, а самім актыўна ўдзельнічаць ва ўзвядзенні жылля.

І галоўнае тут — зрабіць усё магчымае, каб забяспечыць спаўна і на прыярытэтных асновах будаўніцтва жылля будматэрыяламі. Ужо сёлета неабходна знайсці магчымасць вырашыць гэту задачу для індывідуальных забудоўшчыкаў. У найкарацейшыя тэрміны (адзін-два гады) трэба зняць гэту праблему і па гаспадарчаму спосабу будаўніцтва, перш за ўсё ў вёсцы.

Мне думаецца, мы ў свой час зрабілі сур'ёзную памылку, калі прынялі рашэнне ўзводзіць у малых гарадах пяці- і дзевяціпавярховыя бетонныя «каробкі», тым самым асуджаючы на пражыванне ў такіх кватэрах не адно пакаленне людзей.

Чалавек павінен жыць як мага бліжэй да зямлі, да прыроды. І неабходна ўсяляк дапамагаць яму будаваць уласны дом, не шкадаваць яму «сотак». Бо ўпэўнен, гэта акупіцца ў сто разоў.

(Заканчэнне на 2-й стар.).

З поўным тэкстам дакумента можна азнаёміцца ў будынку бібліятэкі

Прэзідэнцкая бібліятэка Рэспублікі Беларусь